

MUSIQIY TA'LIM VA RIVOJLANISH

Omarova Anar Qislawbaevna

Ajiniyoz nomidagi Nukus Davlat Pedagogika Instituti

Musiqiy ta'lim kafedrasi assistent o'qituvchisi

Shamurodova Madina Xolmurod qizi

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

bakalavriat 1-V kurs talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10684823>

Annotatsiya. Bu maqolada Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ish jarayonida musiqiy ta'lim va uning ahamiyati, rivojlanishi haqqida ma'lumotlar berilgan. Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-tarbiyaviy faoliyatini tashkil qilish, musiqa san'atining ta'siri orqali bolaning shaxsiyatini maqsadli shakllantirish - qiziqishlar, ehtiyojlar, qobiliyatlar va musiqaga estetik munosabatni shakllantirish, musiqa o'rgatish, musiqiy ta'lim jarayonida har bir bolaning o'ziga xos xususiyatlari va qiziqishlarini haqqida, musiqa rahbari va tarbiyachining hamkorligi, musiqiy faoliyatlar haqqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Davlat talablari, "Ilk qadam", Davlat o'quv dasturi, musiqiy rivojlanish, individual, differentsial yondashuv, sezish, idrok etish, eshitish, musiqiy-badiiy faoliyat, tarbiyachi, musiqa rahbari, ritmik harakatlar, Musiqa tinglash, Qo'shiq ijro etish, musiqa asboblari, raqs, kechalar, bayramlar, konsert, Improvizatsiya.

MUSIC EDUCATION AND DEVELOPMENT

Abstract. This article provides information about music education, its importance and development in the process of work of preschool educational organizations. Organization of educational activities of preschoolers, purposeful formation of the child's personality through the influence of musical art - the formation of interests, needs, abilities and aesthetic attitude to music, teaching music, in the process of musical education, the education of each child. about character traits and interests, cooperation between a music director and a teacher, about musical activities.

Key words: State requirements, "Ilk Kadam", State curriculum, musical development, individuality, differentiated approach, feeling, perception, hearing, musical and artistic activity, teacher, music director, rhythmic movements, listening to music, singing, musical instruments, dancing, parties, holidays, concert, Improvisation.

МУЗЫКАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ

Аннотация. В данной статье представлена информация о музыкальном образовании, его значении и развитии в процессе работы дошкольных образовательных организаций. Организация учебной деятельности дошкольников, целенаправленное формирование личности ребенка через влияние музыкального искусства - формирование интересов, потребностей, способностей и эстетического отношения к музыке, обучение музыке, в процессе музыкального воспитания, воспитание каждого ребенка. об особенностях характера и интересах, сотрудничестве музыкального руководителя и педагога, о музыкальной деятельности.

Ключевые слова: Государственные требования, «Илк кадам», Государственная учебная программа, музыкальное развитие, индивидуальность, дифференцированный подход, чувство, восприятие, слух, музыкально-художественная деятельность, педагог,

музыкальный руководитель, ритмические движения, слушание музыки, пение, музыкальные инструменты, танцы, вечеринки, праздники, концерт, Импровизация.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari shaxs kamoloti uchun dastlabki ta'lim-tarbiya maskani. Shu boyis "Ilk qadam" davlat o'quv dasturida ushbu maskanning maqsad va vaziyalari belgilangan, ya'ni:

- Bolaning yakka ehtiyojlari hisobga olgan holda ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlanishiga oyd Davlat talablari asosida va Davlat o'quv dasturiga muvofiq uning har tomonlama va barkamol rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish;

- Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-tarbiyaviy faoliyatini tashkil qilish va amalga oshirish;

- Bolalarning ilk rivojlanishi masalalarida ota-onalar va jamiyatga tegishli bilimlar berishni tashkil etish va amalga oshirish;

- Bolalarning ilk rivojlanishi masalalarida oila va jamiyat bilan o'zaro hamkorlikni tashkil qilish va amalga amalga oshirish;¹

Demak, musiqiy ta'lim - bu musiqa san'atining ta'siri orqali bolaning shaxsiyatini maqsadli shakllantirish - qiziqishlar, ehtiyojlar, qobiliyatlar va musiqaga estetik munosabatni shakllantirish.

Bunday holda, bolaning individual xususiyatlari va yoshiga bog'liq imkoniyatlari hisobga olinsa, turli xil musiqiy faoliyat turlarini muvaffaqiyatli o'zlashtiradi.

Musiqiy rivojlanish - bu bolaning faol musiqiy faoliyati jarayonida shakllanishi natijasidir. Har bir bolaning individual xususiyatlari ma'lum bir ahamiyatga ega.

Rivojlanish sodir bo'ladi:

-his-tuyg'ular sohasida - oddiy musiqiy hodisalarga impulsiv javoblardan aniqroq va turli xil hissiy reaksiyalargacha;

-sezish, idrok etish va eshitish sohasida - musiqa tovushlarini individual farqlashdan tortib musiqani yaxlit, ongli va faol idrok etishgacha, balandlik, ritm, tembr, dinamikani farqlash;

-munosabatlarning namoyon bo'lishi sohasida - beqaror sevimli mashg'ulotlardan barqarorroq qiziqishlar, ehtiyojlar, musiqiy didning birinchi namoyonlarigacha;

-ijrochilik faoliyati sohasida - ko'rsatish va taqlid qilish harakatlaridan qo'shiq aytish va musiqiy-ritmik harakatdagi mustaqil ifodali va ijodiy namoyon bo'lishgacha².

Musiqiy ta'lim va rivojlanish to'g'ri tashkil etish va maqsadli tayyorgarlikni talab qiladi.

Musiqa o'rgatish - bu musiqa rahbari musiqiy tajribani to'plash va asosiy ma'lumotlarni olishga yordam beradigan ta'lim jarayoni. O'z navbatida, bola ushbu ta'limni faol ravishda o'zlashtiradi va ayniqsa, rus xalq psixologi L. S. Vygotskiyning so'zlariga ko'ra, o'rganish rivojlanishdan "oldinga yugurish" va u bilan birga "tortib olish, his qilish" kerak, deb takitlagan.

Musiqiy rivojlanish ta'lim va tarbiya jarayoni bilan belgilanadi. Rivojlanish darajasi bolalarning musiqa darslarida xatti-harakatlari, mustaqil faoliyatdagi ijodiy namoyon bo'lishi bilan belgilanadi. Agar bola o'z tashabbusi bilan bajonidil qo'shiq aytsa, raqsga tushsa, musiqa o'ynasa va uni ifodali va to'g'ri bajarsa, unda biz musiqiy rivojlanishning ancha yuqori darajasi haqida gapirishimiz mumkin.

Musiqiy ta'lim jarayonida har bir bolaning o'ziga xos xususiyatlari va qiziqishlarini hisobga olish juda muhimdir. Bolalarning individual rivojlanishini kuzatish, ularning rivojlanishi va

tarbiyasida sodir bo'lgan siljishlarni qayd etishga yordam beradigan individual differentsial yondashuv haqida eslash kerak. Jamoa mashg'ulotlar davomida musiqa rahbari turli darajadagi murakkablikdagi individual topshiriqlarni beradi, bu ularni bolalar uchun jozibador va ularning manfaatlarini buzmaydi.

Darsda differentsial yondashuv, shuningdek, musiqachi bolalarning katta bo'lmagan kichik guruhlariga (3-4 kishi), ularning musiqiy rivojlanish darajasini hisobga olgan holda turli xil vazifalarni taklif qilishi mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanishining barcha yosh bosqichlarida individual ravishda differentsialangan yondashuv zarur, ammo bola qanchalik kichik bo'lsa, u musiqa rahbaridan bunday yondashuvga muhtoj bo'ladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning mana'viy rivojlanishida musiqa rahbari va tarbiyachining hamkorligi muhimdir.

Musiqa rahbari va tarbiyachining hamkorligi bolalarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, kattalar va bolalar uchun teng darajada zarur bo'lgan sog'lom, do'stona muhit yaratiladi.

Faqat ikkala tarbiyachining birgalikdagi faoliyatida siz maqsadga erishishingiz va dasturda belgilangan vazifalarni hal qilishingiz mumkin.

- Hamkorlikdan ko'zlangan maqsad:
- musiqiy-badiiy faoliyatni rivojlantirish;
- musiqa san'atiga qiziqish;
- bolalarning musiqiy ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish;
- musiqani hissiy jihatdan anglash qobiliyatini rivojlantirish.

Bolalarning ahloqiy va madaniy tarbiyasida tarbiyachi va musiqa rahbari mas'uldirlar.

Tarbiyachi va musiqa rahbari o'rtasidagi pedagogik hamkorlik bolaning musiqiy rivojlanishi pedagogik munosabatlarning asosiy ob'ekti sifatida faoliyat yuritadigan maqsadning birligi bilan tavsiflangan o'zaro munosabatlari sifatida qaralishi kerak. Musiqa rahbari va tarbiyachi turli xil musiqiy faoliyatda o'zaro hamkorlik qiladi:

1. Musiqiy-ritmik harakatlar
2. Musiqa tinglash
3. Qo'shiq ijro etish
4. Bolalarga musiqa asboblarini o'rgatish
5. Raqs

Tarbiyachining maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarning musiqiy rivojlanishiga tayyorligi musiqiy faoliyatni tashkil etishning barcha shakllarida namoyon bo'ladi: tarbiyachilar musiqa mashg'ulotlarida faol bo'ladilar, musiqiy-didaktik o'yinlarda bolalar bilan raqsga tushadilar, mashg'ulotlarda musiqiy asarlardan foydalanadilar.

Musiqa rahbari tarbiyachilar bilan birgalikda bolalarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirib, individual va frontal musiqiy mashg'ulotlar, ko'ngilochar kechalar, bayramlar, konsertlar tashkil etadi.³

Musiqiy ta'limning vazifalari bolalar bog'chasida musiqa ta'limining vazifalarini aniqlashga imkon beradi, ular bola shaxsini har tomonlama va uyg'un tarbiyalashning umumiy maqsadiga bo'ysunadi va musiqa san'atining o'ziga xosligi va musiqa madaniyatini hisobga olgan holda quriladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlari:

1. Musiqaga qiziqishni tarbiyalash. Bu muammo musiqiy sezgirlikni, musiqa uchun quloqni rivojlantirish orqali hal qilinadi, bu bolaga eshitgan asarlarning mazmunini yanada keskin his qilish va tushunishga yordam beradi.

2. Bolalarning musiqiy tajribalarini turli musiqiy asarlar bilan tanishtirish orqali boyitish.

3. Bolalarni elementar musiqiy tushunchalar bilan tanishtirish, musiqiy faoliyatning barcha turlari bo'yicha eng oddiy amaliy ko'nikmalarga, musiqiy asar ijrosining samimiyligi, tabiiyligi va ifodaliligiga o'rgatish.

4. Emotsional sezgirlikni, sezgir qobiliyatlarni va baland eshitish qobiliyatini, ritm tuyg'usini rivojlantirish, qo'shiq ovozi va harakatlarning ifodaliligini shakllantirish.

5. Musiqa haqida olingan taassurotlar va g'oyalar asosida musiqiy didning paydo bo'lishi va dastlabki namoyon bo'lishini targ'ib qilish, musiqa asarlariga avval tanlab, keyin esa baholovchi munosabatni shakllantirish.

6. Bolalar uchun mavjud bo'lgan barcha turdagi musiqiy faoliyatda ijodiy faoliyatni rivojlantirish:

- o'yinlarda va dumaloq raqslarda xarakterli tasvirlarni etkazish; o'rganilgan raqs harakatlarini yangilarida qo'llash, mustaqil ravishda topilgan kombinatsiyalar;

-kichik qo'shiqlar va qo'shiqlarni improvizatsiya qilish.

Mustaqillik, tashabbuskorlik va o'rganilgan repertuarni kundalik hayotda qo'llash, musiqa chalish, qo'shiq aytish va raqsga tushish istagini rivojlantirish. Bolalarni musiqiy tarbiyalash vazifalari butun maktabgacha yoshdagi bolalarga tegishli. Har bir yosh darajasida ular o'zgaradi va murakkablashadi⁴.

REFERENCES

1. "Ilk qadam" maktabgacha ta'lim muassasasining davlat o'quv dasturi-T.:2018.
2. O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha Yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari va "Ilk qadam" davlat o'quv dasturini joriy etish bo'yicha trenerlar uchun qollanma-T.:2019.
3. Н. А. Ветлугина. Методика музыкального воспитания в детском саду. 3-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1989.
4. Зацепина М.В. "Музыкальное воспитание в детском саду" Москва.: "Мозайка–Синтез", 2008.
5. U.K.Raxmonov, A.A.Ergashev. Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa. (Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa mashg'ulotlari uchun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida kichik guruhlar uchun tayyorlangan o'quv uslubiy qo'llama) 2018-yil 18-oktyabr .
6. Sharipova G.«Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa o'qitish metodikasi». «Cho'lpon» T.: 2007.
7. Н. Mizamova. Musiqa rahbarining ish faoliyati samaradorligini oshirish. O'quv qo'llanma. T.:2021.
8. B.Qalmenov, S.Keulimjaev. Mektepke shekemgi bilimlendiriw sholkemlerinde Muzikalıq tarbiya
9. Maktabgacha ta'lim vazirligi sayti: www.mdo.uz

10. МТТДМҚТМОИ sayti: www.mdomoi.uz
11. Уразимова Т. В., Надырова А. Б. Эстетическое воспитание-основа формирования личности //Научные исследования. – 2017. – №. 1 (12). – С. 68-69.
12. Надырова А. Б. Основа воспитания творческой личности //Наука и образование сегодня. – 2017. – №. 2 (13). – С. 75-76.
13. Nadirova A., Ayarova N. MUSICAL SOUND AND ITS CHARACTERISTICS //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 1170-1173.
14. Nadirova A., Nuratdinova A. MUSIC IN THE DEVELOPMENT OF PERSONALITY DEVELOPMENT THE ROLE OF EDUCATION //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 1166-1169.
15. Надырова А. РОЛЬ МУЗЫКАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТАНОВЛЕНИЯ УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ: Надырова Айгуль Базарбаевна, доцент кафедры «Музыкальное образование» Нукусского государственного педагогического института имени Ажинияза //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 1. – С. 122-129.
16. Bazarbayevna N. A. Textbook functions in the development of cognitive independence of future music teachers //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 12. – №. 2. – С. 173-178.
17. Надырова А. Б. и др. Қарақалпақ театр өнериниң пайда болыуы хәм раўажланыуына тийкар салыушылар //Молодой ученый. – 2020. – №. 24. – С. 543-545.
18. Надырова А. Б. РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ВЫСШЕГО МУЗЫКАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРОЗАВАНИЯ: Надырова Айгуль Базарбаевна, доцент кафедры музыкальное обучение Нукус Государственный педагогический институт //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 6. – С. 193-196.
19. Надырова А. Б. Профессиональная компетентность учителя музыки //Проблемы и перспективы формирования педагогической культуры у студентов в условиях реализации профессионального стандарта педагога. – 2016. – С. 53-54.
20. Omarova A. SCHOOL CHEERS THROUGH MUSIC PROFESSIONAL DIRECTION //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 151-156.
21. Qislawbayevna O. A. Umumiy ORta TaLim Maktablarida Sinfdan Tashqari Musiqa ToGaraginging Maqsadi Va Vazifalari //Miasto Przyszłości. – 2023. – Т. 40. – С. 105-107.
22. Qislawbayevna O. A. The Influence of Music on the Human Body //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 30-32.
23. Omarova, A., & Shamurodova, M. (2023). APPLICATION OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS WHEN TEACHING A MUSIC LESSON. Modern Science and Research, 2(12), 185–189.
24. Ануаровна О. Р. ҚОРАҚАЛПОҚ ХАЛҚ КУЙЛАРИ ВОСИТАСИДА БОЛАЛАР ИЖОДҚОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. – 2023.

25. Omarova, A. . (2023). UNIQUE CHARACTERISTICS AND STRUCTURE OF MUSIC LESSONS IN KINDERGARTEN. *Modern Science and Research*, 2(9), 446–448.
26. Омарова А. К. Национальное в современном композиторском творчестве: к проблеме интерпретации песенного первоисточника //Керуен. – 2021. – Т. 71. – №. 2. – С. 18-27.
27. Омарова А. ПРИМЕНЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ТЕОРИИ КАРАКАЛПАКСКОЙ МУЗЫКИ //Интернаука. – 2021. – Т. 6. – №. 182 часть 1. – С. 52.
28. Омарова А. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ХУДОЖЕСТВЕННО-ТВОРЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УЧАЩИХСЯ //Матрица научного познания. – 2021. – №. 3-2. – С. 162-164.
29. Омарова А. К. и др. KAZAKH ELITE AND MUSIC (1920-1930) //Научный журнал «Вестник НАН РК». – 2021. – №. 3. – С. 208-213.
30. Kislabayevna O. A. THE PECULIARITIES OF THE METHODS OF TEACHING CONDUCTOR SCIENCE //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 9. – №. 12. – С. 1086-1090.